

KESKUSTAN OPISKELIJALIITTO

Hyväksytty liittokokouksessa Tampereella 2.-3.12.2006

Ympäristöpoliittinen ohjelma

Johdanto

Keskustaopiskelijoiden suhtautumista luontoon kuvaa parhaiten ilmaisu realistinen vihreys. Luonto ja sitä kautta ympäristö ovat jokaiselle tärkeä ja läheinen asia, muttei itsetarkoitus. Ympäristöajattelun pohjana on luonnon ihmiselle asettamat rajat, joiden sisällä ihminen voi toimia, ja joita pitää kunnioittaa. Luonnon tilasta huolehtiminen on olennainen osa tätä kunnioittavaa suhdetta.

Vaikutusmahdollisuudet lähtevät omista vahvuuksista. Suomi tunnetaan korkean teknologisen osaamisen maana. Siksi meidän tuleekin hyödyntää tekninen osaamisemme myös ympäristöasioissa. Panostamalla koulutukseen ja tutkimukseen voidaan taata uusia innovaatioita joiden avulla päästöjä saadaan vähennettyä. Korkeakoulujen on hyödynnettävä tässäkin asiassa omaa erityisosaamistaan ja levitettävä tutkimustuloksia kaupalliseen käyttöön.

Kasvihuonepäästöjen vähentäminen ja ilmastonmuutoksen hillitseminen ei ole Suomessa yksinkertaista. Kalliimman energian aikaanakin tulee taata ne saavutetut hyvinvointivaltion palvelut joista tällä hetkellä saamme nauttia. Teollisuuden ja valtiontalouden vakaa kasvu tulee myös huomioida sillä rajut heilahtelut saattavat vaurioittaa hyvinvointivaltion rakennetta dramaattisesti. Mutta realistista on myös ottaa huomioon, että jos haluamme saada aikaan pysyviä muutoksia, on uhrauksia taloudellisen näkökulman kustannuksella tehtävä.

Ilmastonmuutos

Ilmastonmuutoksesta aiheutuvat haitat ovat globaaleja eikä kaikkia tulevia haittoja ole vielä pystytty edes ennustamaan. Esimerkkejä ilmastonmuutoksen haitallisista vaikutuksista on lukuisia. Ilmastonmuutoksen haitat näkyvät selvästi maapallon äärialueilla, kuten aavikoilla sekä tundravyöhykkeellä. Esimerkkinä mainittakoon ilmaston lämpenemisestä johtuva ikiroidan sulaminen Siperiassa. Soista vapautuva metaani on yksi haitallisimmista kasvihuonekaasuista ja näin edistää omalta haitalliselta osaltaan maapallon lämpenemistä.

Keskustaopiskelijoiden mielestä Suomen osuus Kioton ilmastopöytäkirjasta on realistinen, ja meidän tulee saavuttaa asetetut tavoitteet määräajassa. Saavutetut tavoitteet tulee säilyttää määräajan umpeuduttuakin. Ilmastoasioista tulee puhua avoimesti.

Suomen osalta keskeisimmät ongelmat ovat energiantuotannon keskittyminen fossiilisiin polttoaineisiin, teollisuuden päästöt sekä liikenteestä tulevien kasvihuonekaasupäästöjen suuri määrä (viidennes kaikista kasvihuonekaasupäästöistä). Teollisuuden päästöjen vähentäminen on pitkälti kiinni lainsäädännöstä ja yritysten halusta toteuttaa omia vapaaehtoisia ympäristöohjelmia. Teollisuuden päästöt ovatkin kääntyneet laskuun, mutta etenkin ilmapäästöjä voidaan vielä vähentää ottamalla käyttöön uutta teknologiaa ja kehittämällä tuotantoprosesseja.

Pitkät välimatkat aiheuttavat sen, että yksityisautoilu on välttämätöntä jo pelkkien peruselintojen tyydyttämiseksi. Verotuksen tuleekin suosia vähän kuluttavia pienipäästöisiä autoja. Suurten kasvukeskusten joukkoliikennettä tulee kehittää ja tukea, tässä erityisen huomioitavaa on uusien

teknologioiden suomat mahdollisuudet. Edellä mainittuja tuettavia innovaatioita ovat biopolttoaineiden, kuten biokaasun, biodieselin ja bensiinin joukkoon sekoitetun etanolin, suomat mahdollisuudet. Näin kasvihuonekaasupäästöjä saadaan alaspäin, ja samalla kaupunkien ilmanlaatu paranee.

Keskustan Opiskelijaliiton mielestä ympäristöongelmien ratkaisemiseksi on tehtävä koko maailmaa koskettavia uusia, sitovia, tasapuolisia ja kattavia sopimuksia. Toisaalta on huomattava, että näiden sopimusten noudattaminen alkaa paikallisten ratkaisujen toteuttamisella. Sen paremmin valtioille kuin kansainvälisille yrityksillekään ei saa jäädä mahdollisuutta kilpailuetuun ympäristön kustannuksella.

Vesistöt

Valtaosa Suomen järvistä ja joista on laadultaan hyviä tai erinomaisia. Jokien tilanne on hieman heikompi kuin järvien muun muassa siksi, että hajakuormituksen vaikutukset näkyvät pienissä joissa selvemmin. Mataluutensa vuoksi järvet ovat herkkiä happamoitumiselle ja rehevöitymiselle. Vaikka pistekuormitus onkin vähentynyt, on hajakuormitus vesistöihin kuitenkin pysynyt jatkuvana, tästä johtuen sedimenttiin kertyneiden ravinteiden vapautuminen lisää rehevöitymistä. Jotkut Suomen kuormitetuimmista vesistöalueista ovat kalastoltaan ja virkistysarvoltaan hyvin heikkoja. Hajakuormitusta aiheuttavat muun muassa peltoviljely, karjatalous, metsätalous ja asutus. Liiallisen hajakuormituksen ehkäisemiseksi maataloudessa on tärkeää kiinnittää huomiota peltoviljelyssä käytettyjen suojakaistojen leveyteen, sekä lasketusaltaiden ja kosteikkojen käyttöön ravinnevalantojen vähentämiseksi. Tärkeänä kannustimena maanviljelijöille ympäristön- ja vesiensuojelussa toimii maatalouden ympäristötuki.

Itämeri on jääkauden muovaama vakavista ympäristöongelmista kärsivä murtovesialue. Meren vähäinen suolapitoisuus tekee siitä merenä ainutlaatuisen. Sekä makean että suolaisen veden ainutlaatuiset eliöt ovat sopeutuneet samoille alueille. Itämeren kasvi- ja eläinkunta ovat hyvin herkkiä ympäristön muutoksille. Suomenlahden rantavaltioiden maatalous, asutus ja teollisuus kuormittavat merialuetta vuosittain huomattavalla määrällä typpeä ja fosforia. Suomenlahden laivaliikenne tulee lähivuosina lisääntymään, siksi on kiinnitettävä yhä enemmän huomiota ympäristömyrkköjen, öljyn ja tulokaslajien torjuntaan. Suuri öljypäästöjä aiheuttava tekijä on laivojen tahalliset pilssivesipäästöt, joiden yhteydessä Itämereen pääsee jatkuvasti öljypitoisia aineita. On tärkeää kiinnittää huomiota Itämerellä liikkuvien laivojen kuntoon ja saada tahallisesti päästöjä aiheuttavien laivojen varustamot vastuuseen meren saastuttamisesta. Itämeren suojelun kannalta on tärkeintä panostaa kansainväliseen yhteistyöhön. Hyvä esimerkki yhteistyöstä on ollut se, että Suomi on ollut mukana Pietarin jätevedenpuhdistamohankkeessa.

Suomessa joet, järvet ja Itämeri ovat tärkeitä virkistyskäyttökohteita, mutta suurimmat joet ovat myös tärkeitä vesivoiman lähteitä. Keskustan opiskelijaliiton mielestä hyötyajattelun rinnalla on tärkeää ottaa huomioon myös se, että vesiä suojellaan, sekä osa vesi- ja rantakohteista jätetään myös täysin rakentamattomiksi ja luonnontilaisiksi.

Maa- ja metsätalous

Suomessa harjoitettavat perustuotantolinkeinit ovat edelleen pääosin perheviljelyä ja pienmetsätaloutta. Nämä seikat asettavat perustuotantolinkeinoillemme suuria haasteita kilpailun yhä koventuessa ja ympäristölainsäädännön tiukentuessa. Näitä peruselinkeinoja on kuitenkin voitava harjoittaa, mutta se on tehtävä vastuullisesti ja eettisesti, sillä maa- ja metsätaloudessa ihmisen ja luonnon kumppanuus korostuu erityisesti. Maatalouden on pyrittävä edelleen suhteellisesti vähentämään päästöjään, jotta esimerkiksi vesistöille tuleva kuormitus ei kasvaisi. Kaikkea vastuuta ei saa kuitenkaan säilyttää vain maataloustuottajalle, vaan ympäristönsuojelun on oltava kokonaisvaltaista. Esimerkiksi lannoitteiden valmistajilla on oltava vastuu tuotannon kehittämisestä siten, että ravinnekuormituksen määrä vähenisi. Erityisesti on panostettava tuottajien koulutukseen ja ympäristöasennekasvatukseen sekä maatalouden ympäristötukibyrokraatian helpottamiseen tukien käytön ja ympäristöhyötyjen lisäämiseksi. Luomutuotantoon siirtyminen on voitava olla tuottajalle houkutteleva vaihtoehto.

Eläinsuojelun on taattava eläimille lainsäädännön säätämä kohtelu kaikilla perustuotannonaloilla. Eläinsuojelu on Suomessa korkealla tasolla, jossa sen on vähintään pysyttävä tulevaisuudessakin. Toisaalta eläinsuojelun ympärillä olevaa turhaa byrokratiaa olisi vähennettävä. Turkistarhaus ei saa joutua

eläinsuojelussa silmätikuksi vaan sitä on kohdeltava asiallisesti: turkistarhausta on saatava harjoittaa Suomessa tulevaisuudessakin.

Maatalous sitoutuu tulevaisuudessa entistä läheisemmin muihin tuotannonaloihin, kuten energiantuotantoon. Tämä voi tulevaisuudessa mahdollistaa lähes energiaomavaraisuuden maataloudessa. Siksi onkin kehittävä entistä parempia menetelmiä tuotannossa esimerkiksi ruokohelpin viljelyyn. Bioenergian käyttömahdollisuuksiin on kiinnitettävä huomiota myös maataloustuottajien koulutuksessa.

Metsäteollisuuden on otettava huomioon metsävarojen kestävyys pitkällä aikavälillä, jota päästökauppasopimus, vahva euro ja Venäjän tuonnin rajoitukset ovat heikentämässä. Tästä syystä koulutustilaisuuksia metsien uudistamisesta ja metsätaloudesta on lisättävä. Metsien arvoa ei voida mitata pelkästään rahassa, vaan on nähtävä niiden kokonaismerkitys. Siksi metsiin on investoitava ja metsien hoidossa on huomioitava monimuotoisuus. On esimerkiksi huolehdittava, että vanhoja metsiä säilyy riittävä määrä myös tulevaisuudessa. Metsien suojelun on perustuttava ensisijaisesti vapaaehtoisuuteen. Toisaalta on huomioitava myös suomalaisen metsätalouden kilpailukyky, jota päästökauppasopimus ja vahva euro ovat heikentäneet. Toisen sukupolven biopolttoaineet ovat suomalaiselle teollisuudelle uusi mahdollisuus, ja niitä on aktiivisesti kehitettävä.

Energiantuotanto

Tulevina vuosikymmeninä on energiantuotannossa päästävä irti riippuvuudesta fossiilisiin polttoaineisiin. Hiilivoimalla tuotetaan tällä hetkellä noin 15 prosenttia kulutettavasta sähköstä. Öljyä käytetään vastaavasti runsaasti lämpöenergian lähteenä. Kivihiilen ja öljyn poltto synnyttävät kasvihuonekaasuja, joiden määrä Suomen tulee palauttaa Kiiton ilmastosopimuksen mukaisesti keskimäärin vuoden 1990 tasolle vuosina 2008-2012.

Huolimatta siitä, että energiankulutus on kasvussa, pitää tulevaisuudessa energiatehokkuuteen kiinnittää entistä enemmän huomiota. Konkreettisimpana vaihtoehtona fossiilille polttoaineille on bioenergia (biopolttoaineet). Bioenergian etuina ovat kotimaisuus ja uusiutuvuus: polttoaineina käytetään puuta eri muodoissaan (hake, pelletti, kannot), peltobiomassoja sekä biokaasuja. Biopolttoaineet eivät lisää ilmaan pääsevän hiilidioksidin määrää, sillä niistä vapautuu hiilidioksidia joka tapauksessa luonnollisen poistuman kautta. Bioenergia soveltuu hyvin lämpöenergian tuotantoon, ja sitä voidaan käyttää myös kivihiilen korvikkeena voimaloissa. KOL:n mielestä biopolttoaineiden käyttöönottoa tulee vauhdittaa voimakkailla taloudellisilla kannustimilla.

Myöskään ydinvoiman lisärakentamista ei pidä sulkea kokonaan pois. Ydinvoima on tehokkain tapa tuottaa sähköenergiaa, eikä se tuota lainkaan kasvihuonekaasuja. Ydinvoiman perustamiskustannukset ja -aika ovat korkeat, mutta vastaavasti tuotettu sähkö on edullista. Ydinvoiman huonoina puolina ovat polttoaineena käytettävän uraanin louhinnasta, jatkojalostuksesta ja käytöstä aiheutuva jäte ja sen loppusijoittaminen, sekä mahdollinen säteily. Ydinvoiman suhteen tulee ottaa huomioon, ettei se sulje pois laajaa biopolttoaineiden käyttöä. On muistettava, että niin kauan kuin Suomessa käytetään energianlähteenä fissioydinvoimaa, ei meillä ole moraalista oikeutta kieltää sen raaka-aineen louhimista Suomen maaperästä.

Vesivoiman lisärakentaminen vaatii lakimuutoksia. Keskustan opiskelijaliiton mielestä vesivoiman mahdollinen lisäys tuleekin tehdä kasvattamalla jo olemassa olevien vesivoimaloiden kapasiteettia. Uusien voimaloiden rakentaminen tulee pitää myös yhtenä vaihtoehtona.

Tuuli- ja aurinkoenergia eivät tuota kasvihuonepäästöjä, mutta ne eivät ole mikään laaja-alainen ratkaisu energiantuotantoon. Tuulivoiman ongelmana on huono kustannustehokkuus, mihin voidaan tosin vaikuttaa teknologiakehityksellä. Tuulivoima soveltuu käytettäväksi parhaiten rannikoilla ja merialueilla. Aurinkoenergian hyödyntäminen on riippuvaista sääolosuhteista, mutta parhaimmillaan se toimii hyvänä energian tukituotantomuotona. Tulevaisuudessa pitää kehittää tuuli- ja aurinkoenergian paikallista käyttöä.

Energiantuotannon rakenteiden muuttaminen on hidasta. Pitkällä tähtäimellä panostaminen bioenergiaan vähentää kasvihuonekaasupäästöjä merkittävimmin. Keskustaopiskelijat näkevätkin nyt tehtävät ympäristölliset linjaukset kauaskantoisina haasteina, jotka vaativat toteutuakseen sitoutumista.

Jätekysymys

Ratkaisuna jätekysymykseen Keskustan Opiskelijaliitto näkee ensinnäkin jätteiden vähentämisen sekä jätteiden massapolton ja järkevän kierrättämisen. Tällä hetkellä poltettavaksi päätyy vuosittain kymmenen prosenttia vuoden aikana syntyvästä yhdyskuntajätteestä.

Kaatopaikalle sijoitettu jäte hajoaa hitaasti, ja hajoaminen synnyttää metaanikaasua, joka on noin kaksikymmentä kertaa haitallisempaa kuin jätteenpoltossa syntyvä hiilidioksidi. Kaatopaikkojen tilannetta kehittää myös EU:n kiristytvä kaatopaikkadirektiivi, joka nostaa kaatopaikkojen teknisiä vaatimuksia. Tämä vaikuttaa kaatopaikoille sijoitettavan jätteen laatuun: jätteitä ei voi enää sijoittaa kaatopaikoille sellaisenaan, vaan ne täytyy esikäsitellä.

KOL painottaa, että jätteenpolton etuna pienempien kasvihuonekaasupäästöjen lisäksi on mahdollisuus hyötykäyttää poltosta syntyvä energia. Syntyvää energiaa voi käyttää sähköntuotantoon tai sen voi suoraan hyödyntää kaukolämpöverkostossa. Jätteiden poltto vähentää myös nykyisellään kaatopaikkojen lähistöllä ilmeneviä hajuhaittoja.

Kaatopaikoilla nykyisellään hajoamisen tuloksena syntyvä metaanikaasu voidaan hyödyntää keräämällä se talteen ja käyttämällä energiantuotantoon. Metaanin palotuotteena syntyy pelkästään vettä ja hiilidioksidia.

Jätteiden polttaminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että syntyvän jätteen määrä voisi jatkossakin kasvaa. Kierrätystä tulee edelleenkin harjoittaa järkevässä mittakaavassa sekä tuottajien että käyttäjien tulee panostaa ympäristöystävällisempien materiaalien hyödyntämiseen.

Ekologinen rakentaminen

Rakentamisella on huomattavia vaikutuksia ympäristöön. Tulevaisuuden kannalta on todella tärkeää huomioida, miten Suomen kiinteistöaloutta kehitetään.

Ylioppilaskuntien tulisi huomioida uusia tilojaan rakentaessaan ympäristönäkökohdat. Tällä tavalla näytettäisiin esimerkkiä muille yhteiskunnan toimijoille rakennusalan asioissa. Ympäristönäkökohtien huomioimisella pystyttäisiin vaikuttamaan esimerkiksi kiinteistöjen energian käyttöön sekä rakennusmenetelmien- ja materiaalien valitsemiseen.